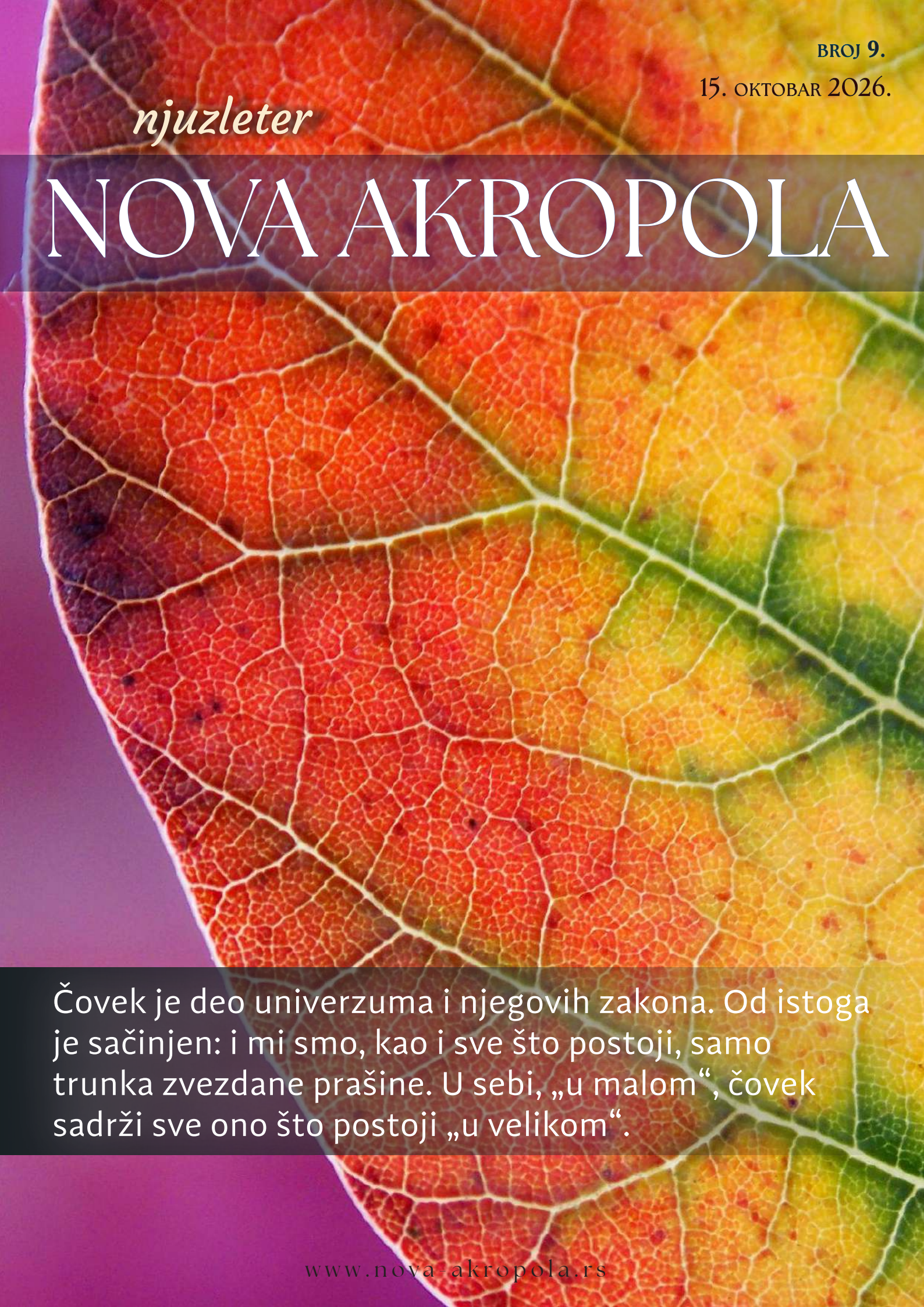
BROJ 9.
15. OKTOBAR 2026.

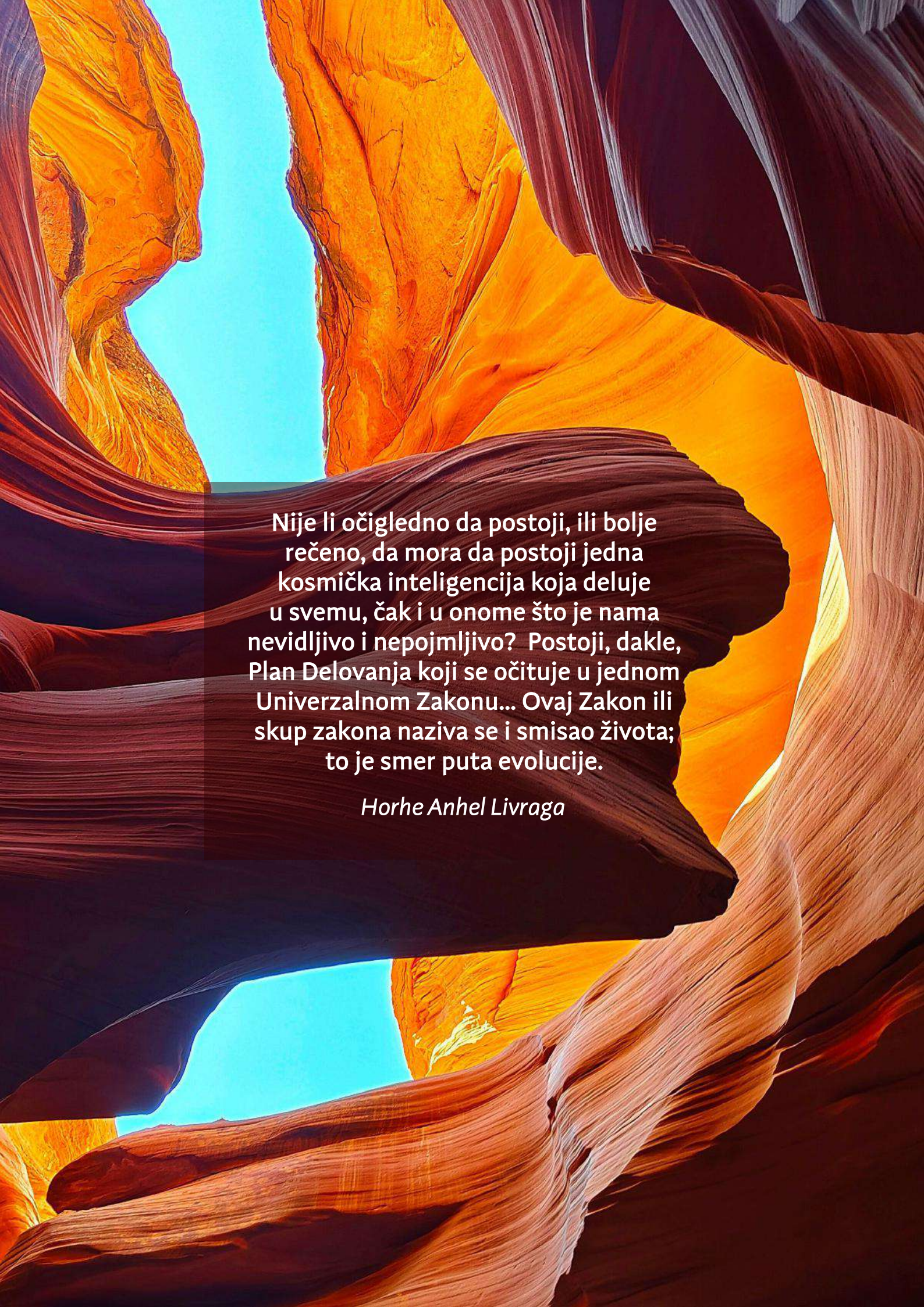
njuzleter

NOVA AKROPOLA



Čovek je deo univerzuma i njegovih zakona. Od istoga je sačinjen: i mi smo, kao i sve što postoji, samo trunka zvezdane prašine. U sebi, „u malom“, čovek sadrži sve ono što postoji „u velikom“.

www.nova-akropola.rs



Nije li očigledno da postoji, ili bolje rečeno, da mora da postoji jedna kosmička inteligencija koja deluje u svemu, čak i u onome što je nama nevidljivo i nepojmljivo? Postoji, dakle, Plan Delovanja koji se očituje u jednom Univerzalnom Zakonu... Ovaj Zakon ili skup zakona naziva se i smisao života; to je smer puta evolucije.

Horhe Anhel Livraga

njuzleter
NOVA AKROPOLA
OKTOBAR 2026 | BR. 9

SADRŽAJ

• Zakoni prirode 4
Daliborka Kiković

• Sove utine zimuju u vojvođanskim gradovima 9
Marina Prolić

• Šta je novo u Novoj Akropoli? U Srbiji 12

• Šta je novo u Novoj Akropoli? U svetu 13

• Predstojeći događaji 14



UVODNA REČ

Na pročelju Apolonovog hrama u proročištu u Delfima, moglo je da se pročita: *Ničeg previše*, *Vladaj sobom*, *Neznanje je štetno*, *Pokoravaj se bogu*, *Prijatelje čuvaj*, *Poštuj roditelje*, *Slušaj da bi naučio*... Međutim, najpoznatija od svih izreka bila je: *Spoznaj samoga sebe.*

Da li je to bio poziv na introspekciju, opomena ljudskoj oholosti ili sam glas delfskog boga? Kako god bilo, ove reči su još uvek aktuelne i verovatno će još dugo biti jednostavno zato što čovek još uvek nije spoznao sebe. Istina je da poznajemo neka svoja stanja, reakcije, osobine i ono što drugi govore o nama. Ali ko smo iza svega toga mi, šta nas pokreće, koje su naše unutrašnje snage?

Istorijski gledano, čovečanstvo je prošlo kroz različite faze i nije uvek na isti način pristupalo ovim pitanjima. Bilo je perioda u kojima je interesovanje za ljudsko biće bio suštinski pokretač čitavih civilizacija. Bilo je perioda kada je sve što je nalikovalo na duhovnost bilo zanemareno zarad drugačijih ciljeva. Bilo je i trenutaka u kojima se čovekov pogled na život menjao iz korena.

Može li naše vreme napraviti takav preokret? Zašto da ne. Upoznavanje samoga sebe bi mogla postati istinska nauka o čoveku, a potraga za smislom integracija čoveka u zakone univerzuma.

Uredništvo

IMPRESUM

IZDAVAČ:
NOVA AKROPOLA SRBIJA
kulturno udruženje
imejl: info@nova-akropola.rs
veb: www.nova-akropola.rs

ADRESA
NOVA AKROPOLA | Srbija
Brankova 24, 11000 Beograd
065 82 12 384

RADNO VREME:
PON– ČET 18 h–21 h

UREDNIŠTVO:
Glavni urednik: Daliborka Kiković
Urednici rubrika: Jasna Glišić, Marko Čumić, Oliver Kiković
Lektura: Tijana Repajić
Tehnički urednik: Vojislav Bogdanović



ZAKONI PRIRODE

Daliborka Kiković

Svi smo se tokom školovanja susreli sa zakonima prirode. Pod tim pojmom podrazumevaju se određene pravilnosti koje su naučnici istražili, matematički opisali i nazvali ih zakonima. Primeri za to su zakon gravitacije, Njutnovi zakoni kretanja, elektromagnetni zakoni i mnogi drugi.

Iako sve deluje objašnjeno ili barem objašnjivo, sasvim je logično i da se zapitamo: da li je čovečanstvo otkrilo baš sve zakone?

KAKO SMO OTKRILI ZAKONE PRIRODE?

Možda nikada nećemo saznati precizan odgovor na ovo pitanje, ali to ne treba da ograničava našu imaginaciju. Zamislimo da je čovek u nekom trenutku uočio određeni fenomen u prirodi, nešto što je oduvek postojalo iako on toga nije bio svestan – ili možda jeste u određenoj meri, ali tome nije pridavao neko posebno značenje. Jednostavnije rečeno, jabuka je padala na zemlju milionima godina pre nego što smo definisali zakon gravitacije.

Gledajući na ovaj način, možemo reći da se otkrivanje zakona prirode sastoji od prepoznavanja, opisivanja i objašnjavanja fenomena u određenom istorijskom kontekstu, sa dostupnim sredstvima i metodologijama nekog vremena. Upravo ovo poslednje otvara mogućnost za nova otkrića i tumačenja.

Samo nekoliko stotina godina unazad, čovek nije mogao da postavi neka pitanja koja mi postavljamo. Osim toga, i ljudska interesovanja su bila drugačija. Uopšteno bi se moglo reći da se nekada čovek više pitao zašto nešto postoji i koja mu je svrha, dok savremen pristup prvenstveno voli da sazna po kojim zakonitostima to funkcioniše. To je zapravo posledica jedne od velikih promena u istoriji ljudskog mišljenja. Od slike u kojoj je sve bilo povezano, međusobno prožeto i vođeno istim Zakonima, stigli smo do specijalizacije, analitike

i statistike. Jedinstvo se razbilo i počeli su da se istražuju odvojeni elementi.

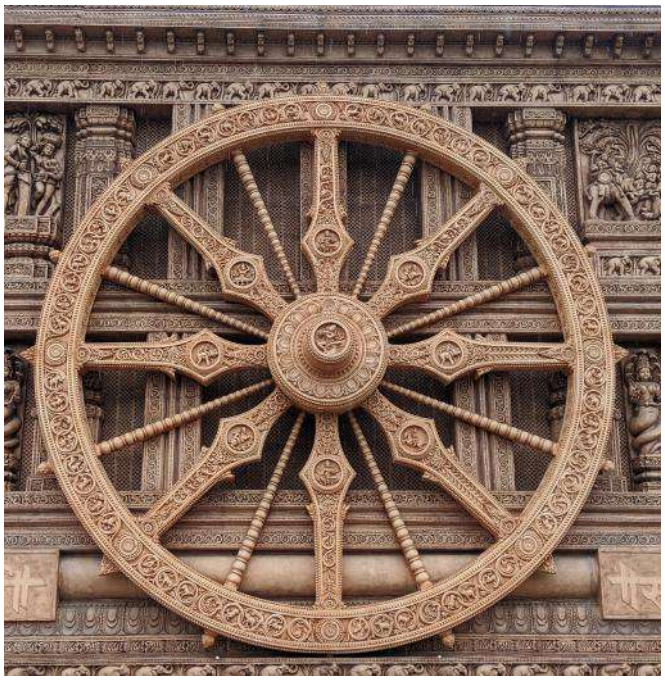
Ipak, „zašto“, u smislu otkrivanja uzroka i traganja za smislom, nikada nije prestalo da postoji. Zbog toga se i pitamo: da li možemo govoriti o nauci kao traganju za smislom života? U nastojanju da pronađemo odgovor na ovo pitanje obratićemo se tradicijama čovečanstva.

NAUK PRE NAUKE

U tradicionalnom smislu Zakoni prirode nisu zakoni fizike. To su inteligentne sile univerzuma koje deluju na svim planovima prirode bilo da su oni čoveku vidljivi ili nevidljivi. Pogledajmo nekoliko primera.

Indija

Dharma – širok pojam koji obuhvata kosmički poredak, dužnost i moralni zakon, to je princip koji održava svet. Zanimljivo je da reč dharma – potiče od korena dhr – držati. U najširem smislu to je ono što „drži“ poredak sveta i društva, a istovremeno predstavlja i ispravan način delovanja. Karma je, kao zakon akcije i reakcije, formalna i konkretna primena Dharme koja ima pedagošku funkciju da usmerava i vraća na pravi put.



TOĆAK DHARME, HRAMA SUNCA U KONARKU, PIXABAY

Grčka

Temida – božanstvo koje simbolizuje pravdu, božanski poredak i zakon. Njena kćer Dike predstavlja pravdu unutar ljudskih odnosa,



M. BAČARELIJA, ALEGORIJA PRAVDE – TEMIDA, NARODNI MUZEJ U VARŠAVI, WIKI COMMONS

pravičan društveni poredak i moralni red u pojedincu. Grčka slika sveta nalaže čoveku da živi i deluje u skladu s božanskim poretkom sveta, jer će inače nastupiti Nemeza, odmazda ili pravedna kazna koja naročito kažnjava ljudsku oholost.

Logos – kod Heraklita je to večni, univerzalni zakon i princip koji vlada univerzumom, održavajući u njemu red, meru i harmoniju. Logos postoji u samoj prirodi, ali i u čoveku – kao sposobnost razumevanja istine. Čovek može da živi ispravno ukoliko svoj život uskladi s tim kosmičkim zakonom. U suštini, pravda je Logos na delu.

Kina

Dao – doslovno znači put, ali kod Lao Cea, to je praizvor svega, neusiljeni tok prirode i



KINESKI ZNAK ZA DAO, WIKI COMMONS

kosmički red. Mudrost čoveka sastoji se u tome da ne ide protiv tog toka, već da svoje delovanje uskladi s njim. Pravda je stanje u kom je sve u prirodi u ravnoteži. Za Konfucija, Dao je i moralni put čoveka i društva, a živeti u skladu s Daom znači činiti ono što je pravedno u svakoj situaciji, bez obzira na ličnu korist. Lao Ce kaže da kada se izgubi veliki Dao, pojavljuju se „dobrota" i „pravednost". (Dao de Đing glava 18) Drugim rečima, kada društvo mora da izmisli stroga pravila morala, zakone i definicije pravde, to je zapravo znak da je prirodna harmonija već narušena.

Egipat

Ma'at – kod starih Egipćana predstavlja istovremeno istinu, pravdu, harmoniju i kosmički poredak. Dužnost vladara je da održava Ma'at, odnosno da sprečava da svet skrene u Ifset – nepravdu, nered i haos.

Iran

Aša – pojam koji dolazi iz stare zoroastrijanske tradicije, takođe govori o istini, kosmičkom poretku koji je istovremeno moralni poredak stvarnosti, zasnovan na pravednosti. Suprotnost Aši je Druj – laž, obmana i neistina koje narušavaju moralni i kosmički poredak.

Već vidimo da se u svim ovim tradicijama Pravda pojavljuje kao suštinski Zakon prirode. Ona nije samo mentalni koncept, već obuhvata i naše osećaje, ponašanje i dela.

PRAVDA KAO PRINCIP I UNUTRAŠNJI ZAKON

Pojmovi koje smo naveli nemaju potpuno identična značenja, ali svi oni su izraz nastojanja različitih ljudskih grupa da odgovore na pitanje: da li postoji neki dublji red prema kojem se ravnaju i priroda i čovek?

U suštini, odgovor je jednostavan. Čovek je deo univerzuma i njegovih zakona. Od istoga je sačinjen: i mi smo, kao i sve što postoji, samo trunka zvezdane prašine. U sebi, „u malom", čovek sadrži sve ono što postoji „u velikom".

Pravda stoga ne može da bude neka spoljašnja kategorija prema kojoj bi trebalo da se ravnamo. Ona je unutrašnji senzor koga svi posedujemo, pitanje je samo da li ćemo prema njemu i da živimo. Ako iznutra osećamo Pravdu, onda budimo pravedni, jer je to zahtev našeg unutrašnjeg bića.



PREDSTAVA VAGANJA ČOVEKOVE DUŠE U ODNOSU NA PERO MA'AT, ANIJEV PAPIRUS, BRITANSKI MUZEJ, WIKIMEDIA COMMONS

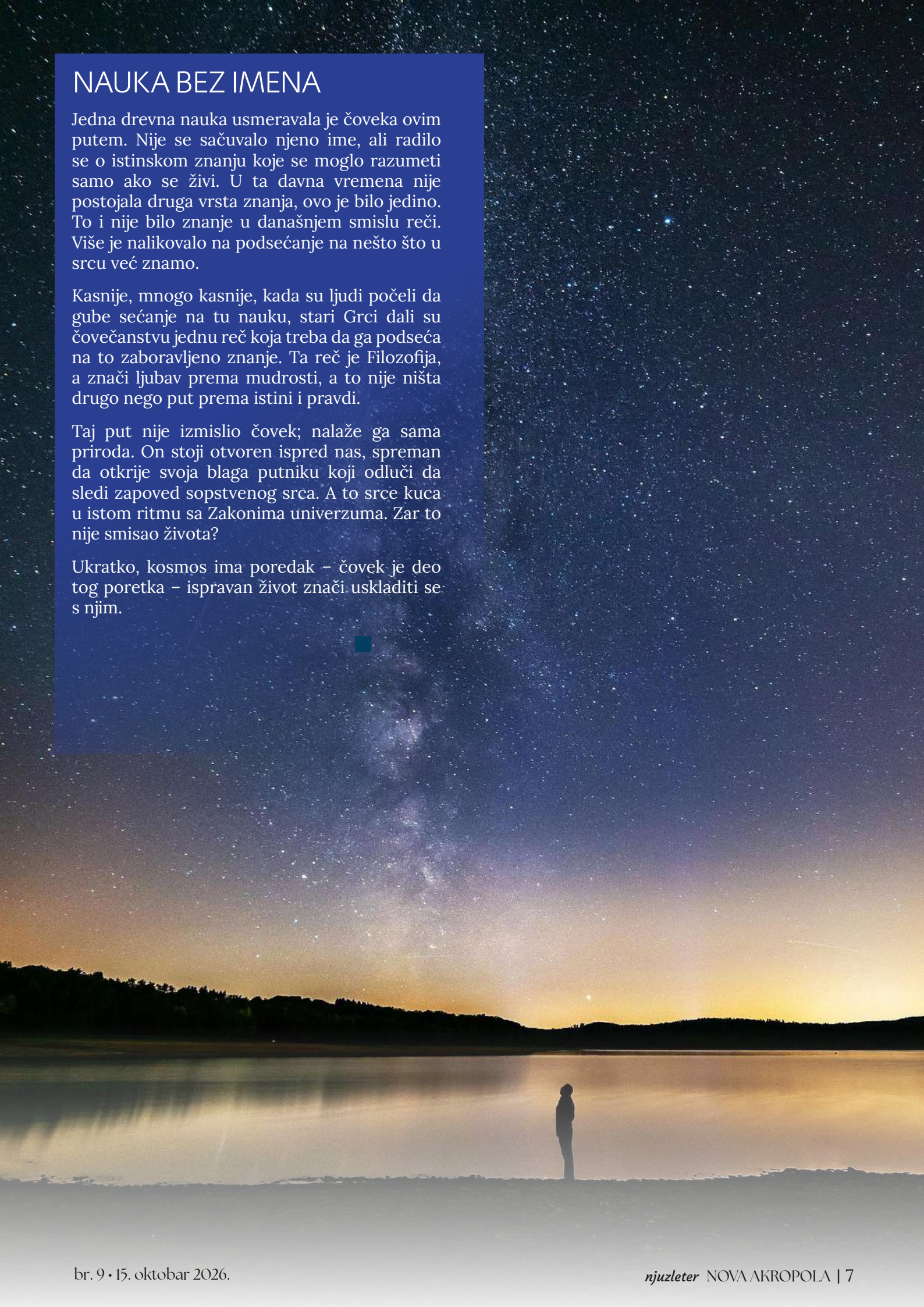
NAUKA BEZ IMENA

Jedna drevna nauka usmeravala je čoveka ovim putem. Nije se sačuvalo njeno ime, ali radilo se o istinskom znanju koje se moglo razumeti samo ako se živi. U ta davna vremena nije postojala druga vrsta znanja, ovo je bilo jedino. To i nije bilo znanje u današnjem smislu reči. Više je nalikovalo na podsećanje na nešto što u srcu već znamo.

Kasnije, mnogo kasnije, kada su ljudi počeli da gube sećanje na tu nauku, stari Grci dali su čovečanstvu jednu reč koja treba da ga podseća na to zaboravljeno znanje. Ta reč je Filozofija, a znači ljubav prema mudrosti, a to nije ništa drugo nego put prema istini i pravdi.

Taj put nije izmislio čovek; nalaže ga sama priroda. On stoji otvoren ispred nas, spreman da otkrije svoja blaga putniku koji odluči da sledi zapoved sopstvenog srca. A to srce kuca u istom ritmu sa Zakonima univerzuma. Zar to nije smisao života?

Ukratko, kosmos ima poredak – čovek je deo tog poretka – ispravan život znači uskladiti se s njim.




KURS
Upoznaj Sebe
Upoznaj
UNIVERZUM
U SEBI
prijavi se
Beograd:
Uto. 27. oktobar u 20 č
Sre. 25. novembar u 20 č
Brankova 24, Beograd
Novi Sad:
Pon. 16. novembar u 20Č
Sonje Marinković 12, Novi Sad



SOVE UTINE ZIMUJU U VOJVOĐANSKIM GRADOVIMA

Marina Prolić

Utine ili male ušare, Asio otus, su jedna od deset vrsta sova koje žive u Srbiji. Prepoznatljive su po uškama – uspravnim čupercima na vrhu glave. Utina je sova srednje veličine, dužine tela od 31 do 40 cm, sa rasponom krila od 85 do 100 cm. U prirodi se gnezdi u drveću, a zime provodi u gradovima i selima u neposrednoj blizini čoveka. Smeđesivo perje sa tamnim šarama omogućava joj da ostane neprimećena u krošnjama drveća. Dan provodi mirujući dok noću lovi. Osnovna hrana ušara su mali glodari, naročito voluharice i miševi. Na taj način utine doprinose kontroli njihove populacije i smanjenju prekomerne upotrebe otrova koji ugrožavaju životnu sredinu.

Za razliku od mnogih drugih vrsta sova koje vreme van sezone gnežđenja provode same ili u parovima, utine se tokom zime okupljaju u jata koja mogu brojati i nekoliko stotina primeraka. Jata najčešće borave na četinarima i starom drveću na mestima koja im pružaju zaklon i mir.

KIKINDA – ZIMSKI DOM SOVA UTINA

Na teritoriji Vojvodine zabeležena su brojna zimska okupljanja utina. Kikinda je posebno poznata po velikom broju sova koje tokom zime borave u gradskom jezgru. Zašto baš Kikinda? Zato što su u neposrednoj blizini polja i skladišta žita i kukuruza što privlači glodare kojima se sove hrane. Drugi razlog može biti taj što je centar grada prepun starog drveća što je za njih idealno zimsko boravište, zaštićeno od vetrova i uznemiravanja.

VID KOJI PROBIJA TAMU

Rekli smo da su sove noćne ptice. Kako uspevaju da vide u mraku? Njihove očne jabučice su gotovo nepokretne u očnim dupljama i zauzimaju veoma velik deo lobanje. Kao nadoknadu za tu fiksiranost razvile su pokretljivost vrata tako da



mogu da rotiraju glavu za približno 270°. Imaju izuzetnu osetljivost na svetlo u noći, ali slabije raspoznaju boje. Ipak, sove ne vide u potpunom mraku, neophodna im je makar minimalna količina svetlosti, kao što je odsjaj zvezda. Zenice mogu raširiti veoma brzo što im omogućava da vide pri najmanjem tračku svetla. Rožnjača im je poluloptasto ispupčena, a veliko sočivo s obe strane povijeno, što omogućava da dodatno prikupe rasutu i slabu svetlost. Za razliku od ostalih ptica kojima su oči bočno postavljene, kod sove su one usmerene prema napred što omogućava preklapanje vidnih polja i precizniju procenu udaljenosti. Time se sužava vidokrug, ali se pojačava oštrina vida i povećava osećanje dubine.

SLUH KOJI ČUJE ONO ŠTO OČI NE VIDE

Na ovakav izuzetan vid se nadovezuje i razvijeno čulo sluha. Ove sove imaju asimetrično postavljene ušne otvore što znači da je jedno uho više, a drugo niže što omogućava trodimenzionalno lociranje zvuka. Tome doprinosi i facijalni disk (kružno raspoređeno perje oko lica) koje deluje kao satelitska antena i prikuplja i usmerava zvuk ka ušima. Izuzetna osetljivost na visoke frekvencije, ali i precizno razlikovanje malih vremenskih razmaka u dolasku zvuka im omogućava da lociraju plen samo na osnovu sluha čak i ispod snega ili u potpunom mraku.

BEŠUMNI LET

Ono što daje prednost ovim sovama tokom noćnog lova je gotovo nečujan let. Tome doprinosi lagan i čvrst skelet, a i sama ptica je teška oko 350 grama. Priroda ju je obdarila i posebnim letnim perima koja imaju veoma mekanu, gotovo baršunastu površinu, fine resaste rubove, a na prednjoj ivici sitne češljaste zupce što dodatno doprinosi smanjenju zvuka tokom leta.

Prisustvo utina u našim gradovima podseća nas da prirodni svet i čovekov prostor mogu biti skladno povezani. Nije dovoljno da samo upoznamo druge vrste života, već i da čuvamo staništa i podržimo život svih bića s kojima delimo planetu.

REKORDNE 2009.GODINE U KIKINDI JE IZBROJANO VIŠE OD 730 SOVA ŠTO JE NAJVEĆA KONCENTRACIJA SOVA UŠARA IKAD ZABELEŽENA U JEDNOM MESTU.





ATINA I SOVA, POSUDA ZA ULJE, MUZEJ METROPOLITEN U NJUJORKU, WIKIMEDIA COMMONS

ZAŠTO JE ATININA SOVA SIMBOL MUDROSTI?

Stari Grci su za simbol boginje Atine odabrali sovu jer su smatrali da ova ptica najbolje predstavlja njenu arhetipsku mudrost. U ovoj izuzetnoj ptici prepoznali su osobine koje su ih podsećale na vrline koje čovek treba da razvije da bi se mogao nazvati mudracem.

Vid

Na prvi pogled, sova pomalo liči na čovečuljka. Za razliku od većine ptica, njene oči postavljene su slično kao kod čoveka, usmerene pravo napred. Dok mirno stoji, odaje utisak koncentracije i zadubljenosti, kao da je njena svest uvek budna i prisutna. Danju obično ne pokazuje veliko interesovanje za dešavanja oko sebe; svet u kojem se ona savršeno snalazi jeste noć. Upravo ta sposobnost da vidi u mraku i da se snalazi u svetu koji je drugima skriven učinila ju je simbolom mudrosti.

Šta je potrebno da bi se videlo u mraku? Sovi je dovoljna trunka svetlosti. Šta bi ta svetlost bila za čoveka? Onaj plamičak svesti koji može da raste dok ne obasja sve? Ili trajne ljudske vrednosti koje unose jasnoću jer pokazuju smer čak i kada zalutamo u tami?

Sluh

Oči lako mogu i da nas zavedu, ali ono što čujemo dovodi nas u kontakt s unutrašnjim svetom čovekovih vrednosti i namera. Sposobnost čoveka da istinski čuje je jedna vrsta osećaja za drugoga, za mesto, vreme i pravu meru. Zbog toga mudrac radije sluša nego što gleda, jer postoje i suptilna unutrašnja čula kojima možemo opažati, ali tek kada utihne buka sveta. Zar nemamo svi glas savesti? Zar se naše unutrašnje biće ne oglašava neprestano?

Suptilnost

Sova ne stvara buku. Priroda ju je obdarila sposobnošću da bude gotovo neprimetna. Time nas podseća na još jednu osobinu mudraca: on ne galami, ne ističe se i ne hvali samog sebe. Prisutniji je od svih, jer vidi i čuje ono što većini izmiče.

Onaj ko je u sovi prepoznao simbol mudrosti morao je i sam biti veoma mudar!

Marko Čumić

ŠTA JE NOVO U NOVOJ AKROPOLI?

U Srbiji



Na predavanju i radionici Mit o Odiseju - Putovanje heroja, razgovarali smo o preprekama koje svi prevazilazimo na unutrašnjem putovanju do sopstvene Itake.



Novosadski Akropolitanci su u okviru vođene izložbe *Sveta dolina Inka - svet između zemlje i neba*, prikazali istoriju, mitologiju, način života i tekovine civilizacije Inka i naroda Anda.



Na septembarskom okupljanju Filozofskog kluba čitalaca u Beogradu, pričali smo o prijateljstvu, odgovornosti i drugim filozofskim poukama na koje nas je Mali princ inspirisao.



ŠTA JE NOVO U NOVOJ AKROPOLI?

U svetu

Klub prijatelja Nove Akropole u gradu Mumbaju organizovao je događaj pod nazivom „Kalari - bitka unutar nas".

Kalari je drevna borilačka veština proistekla iz tradicionalnih indijskih disciplina ratništva, medicine, arhitekture i izvođačke umetnosti.



Akropolitanci iz Gvatemale proveli su dan u domu za nezbrinutu decu Fatima. Kroz igru, smeh i druženje, volonteri su deci približili filozofske vrednosti koje su važne u svakom životnom dobu.



Treće međunarodne volonterske igre okupile su ovog leta u Grčkoj više od 850 volontera Nove Akropole iz 24 zemlje sveta.



Nova Akropola u Kordobi organizovala je predavanje „Stoicizam: Šta učiniti kada život ne ide po planu?“.







PREDSTOJEĆI DOGAĐAJI

BEOGRAD:

PREDAVANJE I RADIONICA: MIT O LAVIRINTU – KAKO OSVOJITI SEBE
NEDELJA 15. NOVEMBAR 2026. U 18 Č
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

SVETSKI DAN FILOZOFIJE
PREDAVANJE I RADIONICA: ZAKONI PRIRODE
ČETVRTAK 19. NOVEMBAR 2026. OD 19 Č.
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

KURS UPOZNAJ SEBE – PRVA TEMA
SREDA 25. NOVEMBAR 2026. OD 20 Č
LINK DO PRIJAVE

FILOZOFSKI KLUB ČITALACA: GOZBA, PLATON
NEDELJA 15. DECEMBAR 2026. OD 18 Č
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

BRANKOVA 24, BEOGRAD
PRIJAVE NA: 065 82 12 384 | PREDAVANJA@NOVA-AKROPOLA.RS

PREDSTOJEĆI DOGAĐAJI

NOVI SAD:

PREDSTAVLJANJE KURSA – UPOZNAJ SEBE
PONEDELJAK 9. NOVEMBAR U 20 Č
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

SVETSKI DAN FILOZOFIJE:
PREDAVANJE I RADIONICA: ODISEJ – PUT HEROJA
PETAK 13. NOVEMBAR U 19 Č
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

PREDAVANJE I RADIONICA: KARMA - IMAŠ LI IZBOR?
SUBOTA 14. NOVEMBAR U 19 Č
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

KURS UPOZNAJ SEBE – PRVA TEMA
PONEDELJAK 16. NOVEMBAR 2026. OD 18 Č
LINK DO PRIJAVE

PROJEKCIJA FILMA I RAZGOVOR: LEPOTA UNIVERZUMA
PETAK 20. NOVEMBAR 2026. 20 Č
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA.

FILOZOFSKI KLUB ČITALACA: STOICI - MARKO AURELIJE
PETAK 18. DECEMBAR 2026. 19 Č
ULAZ JE SLOBODAN. PRIJAVA JE OBAVEZNA

SONJE MARINKOVIĆ 12, NOVI SAD
PRIJAVE NA: 068 80 22 390 | NOVISAD@NOVA-AKROPOLA.RS

INSTAGRAM/NOVA_AKROPOLA_NOVI_SAD
INSTAGRAM/NOVA_AKROPOLA_BEOGRAD
FACEBOOK/NOVA.AKROPOLA.SRBIJA
YOUTUBE/@NOVA_AKROPOLA_SRBIJA


Ideali koji su osvetljavali moj put i s vremena na vreme mi davali novu hrabrost da se suočim sa životom sa vedrinom, bili su Dobrota, Lepota i Istina.
Albert Ajnštajn